

Euroopan yhdysvallat

Integraatio: | Velkakriisi ajaa euroaluetta kohti liittovaltiota. Sahaavat osakekurssit ja pilviin ampaisseet lainankorot kertovat, että nykyinen meno ei vakuuta markkinoita. Yhteisen rahan lisäksi Euroopan unioni tarvitsee myös yhteistä talouspolitiikkaa.

Kati Kalliosaari

Euroopan unionissa on paha valuvika. 17 EU-maalla on yhteismarkkinat ja yhteinen valuutta euro, mutta erillinen talouspolitiikka.

Iso osa ekonomisteista on jo talous- ja rahaliiton (Emu) syntyhetkistä 1990-luvun alusta lähtien ollut sitä mieltä, että yhtälö ei toimi.

Nyt myös markkinat ovat tulleet samaan johtopäätökseen, ja niitä on pakko kuunnella. Talouden syöksykierre ei näytä oikenevan ilman yhteisiä pelisääntöjä.

Euroopan integraatiopolitiikan asiantuntija, Jean Monnet -professori **Pami Aalto** Tampereen yliopistosta ennustaa, että EU muuttuu Euroopan liittovaltioksi.

– Jos talouden kriisiytyminen yhä jatkuu ja laajenee, se vain nopeuttaa tätä kehitystä. Haahuilu on pakko lopettaa, ja ratkaisut tehdään pakon kautta.

Aalto toteaa, että historiallinen ratkaisu EU-maiden talouspoliittisiin ongelmiin on ollut yhdentyminen.

– Sama resepti sopii myös nykyiseen talous- ja rahoituskriisiin. Ratkaisujen hyväksyminen jäsenmaissa ja hallintomallin rakentaminen kestää vuoden, pari, Aalto arvioi.

Liittovaltio voisi siis olla todellisuutta jo vuonna 2013.

EUROOPAN keskuspankki (EKP) on jo pakon ajamana astunut tontiltaan.

Keskuspankki on talouskriisin hillitsemiseksi ryhtynyt haalimaan euroalueen kuramaiden valtionlainoja, viimeksi Italian ja Espanjan velkakirjoja jälkimarkkinoilta.

– Jäsenmaiden velkakirjojen ostaminen voidaan talouspolitiikassa tulkita askeleeksi liittovaltion suuntaan, Aalto toteaa.

Pankki toimii vastoin periaatteitaan, sillä sen on haluttu olevan itsenäinen ja riippumaton elin. EKP:n tapana ei ole ollut puuttua jäsenvaltioiden rahoitukseen, mutta ahdingon syvetessä säännöistä on ollut pakko tinkiä.

Rahoituksen professori **Vesa Puttonen** Aalto-yliopistosta luonnehtii keskuspankin toimintaa siltarat-

kaisuksi.

– EKP on talouskriisin laajentuessa joutunut nöyryämään ja ostamaan velkakirjoja. Tulipalojen sammuttaminen ei kuitenkaan ole keskuspankille mikään luonteva saati suotava rooli.

Puttonen ennustaakin, että kun pysyvä vakausrahasto saadaan toimimaan, se todennäköisesti ostaa keskuspankilta sen pakon edessä hankkimat roskalainat.

RATKAISUKSI talousahdinkoon on väläytetty myös niin sanottuja eurobondeja. Ne olisivat maasta riippumattomia joukkovelkakirjoja, joilla rahoitettaisiin EU:n kriisimaita.

Eurobondien avulla keskuspankki häivyttäisi jäsenvaltioiden välisiä taloudellisia eroja ja ottaisi yhteisvastuuta jäsenmaiden talous- ja finanssikysymyksistä.

Kaikki nämä ratkaisut edellyttävät yhä enemmän keskitettyä talouspolitiikkaa ja päätöksenteon siirtämistä Brysseliin.

Siirtyminen kohti liittovaltiota tai sen kaltaista toimintamallia näyttää olevan ainoa keino, jonka avulla EU:n talous saadaan nostettua pinnalle.

– Liittovaltio tarkoittaa sitä, että EU-maiden velat taataan ja maksetaan yhteisvastuullisesti ja siihenhän eurobondit johtaisivat, miettii Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (Vatt) ylijohtaja **Aki Kangasharju**.

Yhteisvastuu kasvaa myös, jos keskuspankki tai kriisirahasto ryhtyvät ostamaan velkakirjoja.

Kangasharjun mukaan liittovaltioistuminen ei ole Suomen tavoite tai etu, mutta vaihtoehdot ovat käymässä vähiin.

– Niin kauan kuin talouskriisi jatkuu ja sitä hoidetaan tällä tavalla, se on meidän kohtalomme.

Nykyinen velkakriisi on seurausta siitä, että EU:n jäsenmaat eivät ole noudattaneet omia sopimuksiaan. Emu-suunnitelma hyväksyttiin osana Maastrichtin sopimusta, joka allekirjoitettiin helmikuussa 1992. Siinä määriteltiin kriteerit, jotka EU-maan pitää täyttää voidakseen tulla euromaaksi.

Ehtoihin kuului muun muassa, että julkisen talouden alijäämä ei saa ylittää kolmea prosenttia bruttokansantuotteesta ja julkinen velka ei saa ylittää 60 prosenttia

bruttokansantuotteesta.

Esimerkiksi Kreikan velkasuhde kasvaa EKP:n ennusteen mukaan ensi vuonna yli 160 prosenttiin bkt:sta.

Kun kriteereistä vähät välitettiin, sijoittajat menettivät luottamuksensa maiden velanhoidokykyyn ja poliitikkojen lupauksiin.

Liittovaltiossa sopimuksia olisi helpompi valvoa ja pistää rikkurit ruotuun. EU kaipaa talouspoliittista ohjausta ja auktoriteettia, joka pakottaa jäsenmaat noudattamaan tekemiään sopimuksia.

– Tarvitaan nyrkkiä, jolla vakuuttaa markkinat, Pami Aalto kiteyttää.

JOTTA EU:N yhteinen talouspolitiikka toimisi, se edellyttäisi yhtenäistä verotusta ja tasaavia tulonsiirtoja jäsenmaiden välillä.

Veroja kannettaisiin vähemmän Suomessa, mutta enemmän EU-tasolla.

Todennäköisesti myös työlainsäädäntöä ja sosiaalipolitiikkaa pitäisi yhtenäistää.

Liittovaltiomallissa Brysselin ja komission valta todennäköisesti kasvaisi. Yhteisiä asioita voitaisiin tuoda myös EU-maiden päämiesten päätettäväksi Eurooppa-neuvostoon. Suomea näissä huippukokouksissa edustaa nykykäytännön mukaan pääministeri.

– Instituutioiden tulisi tehdä päätöksiä eikä tiettyä tarkoitusta varten koolle kutsuttujen jäsenmaiden kokousten, jollaisia esimerkiksi kriisikokoukset ja väliaikainen vakausrahasto ovat olleet, Aalto linjaa.

Suomessa olisi edelleen eduskunta ja hallitus, mutta ne päättäisivät pienemmistä asioista. Kansallisista parlamenteista tulisi ikään kun kunnanhallituksia ja -valtuustoja.

TALOUSPOLIITTISEN vallan keskittäminen Brysseliin toisi mukanaan omat ongelmansa.

Syrjäinen Suomi voisi jäädä päätöksenteossa Euroopan mahtimaiden jalkoihin. Reuna-alueista tulisi häviäjiä samaan tapaan kuin on käynyt kuntaliitoksissa.

– Integraation edetessä alettaisiin todennäköisesti etsiä kilpailuetuja ja laskettaisiin tarkkaan, kannattaa-